

سوال

چه کسانی صلاحیت گفتن اذان برای نمازها را دارند؟ این مسئولیت بر عهده چه کسی است؟ و آیا شخص معینی باید اذان بگوید؟

پاسخ مفصل

الحمد لله.

اولاً:

در اذان شرط نیست که مؤذن شخص خاصی باشد، یعنی اگر هر مرد مسلمانی برای نماز اذان بگوید فرض اذان از اهل آن مکان ساقط می‌شود؛ به دلیل این سخن پیامبر - صلی الله علیه وسلم - که: «پس یکی از شما اذان گوید و بزرگترین شما امامت شما را انجام دهد» به روایت بخاری (۶۲۸) و مسلم (۶۷۴).

ثانیاً:

علما - رحمهم الله - درباره مؤذن شروط و امور مستحبی را ذکر کرده‌اند که شایسته است مراعات شود.

از جمله این شروط که اذان بدون آن صحیح نیست این است که مؤذن، مسلمان و عاقل و مرد باشد.

ابن قدامه - رحمه الله - می‌گوید: «اذان صحیح نیست مگر از سوی مرد مسلمان عاقل، اما کافر و دیوانه اذانشان درست نیست زیرا آنها از اهل عبادت نیستند و اذان زن نیز به حساب نمی‌آید زیرا از جمله کسانی نیست که اذان برایشان مشروع باشد... و در این باره هیچ اختلافی سراغ نداریم» (المغنی: ۱/۲۴۹).

اما مستحبات: برای مؤذن مستحب است که خوش صدا و امانتدار و عادل و آگاه به وقت و بالغ باشد.

ابن قدامه - رحمه الله - می‌گوید: «مستحب است که مؤذن شخصی عادل و امین و بالغ باشد زیرا او امانتدار به شمار آمده و نماز و روزه [مردم] به [اذان گفتن] او مرتبط است و اگر امین نباشد اطمینان نخواهند داشت که با اذان [در غیر وقتش] آنان را نفریبند و همچنین از آنجایی که در بلندی اذان می‌گوید باید در مورد نظر به عورت‌ها و حریم افراد امین باشد و اذان فاسق درست است اما مکروه است... و مستحب است که خوش صدا باشد، زیرا پیامبر - صلی الله علیه وسلم - به عبدالله

بن زید فرمود: «همراه با بلال برخیز و آنچه را [در خواب دیدی] به او تلقین کن زیرا او از تو خوش صداتر است» و همچنین صدای خوش در اعلام اذان بهتر است... و مستحب است که نسبت به اوقات نماز آگاه باشد تا بتواند آن را به دقت دنبال کرده و در اول وقت اذان گوید، برای همین بینا بهتر از نابینا است زیرا نابینا نسبت به دخول وقت آگاهی ندارد». نقل با تصرف اندک.

البته شایسته است که در نظر داشت اگر مسجد دارای مؤذن راتبه (که این کار به او موکول شده و همیشه اذان می‌گوید) است کسی حق ندارد که در حق او با وی نزاع کند یا بر حق او دست درازی کند و به جای او اذان دهد، مگر به اجازه او. والله اعلم.